

TARİHİN SEYRİNDE

Tarih'in Götürdüğü Yere Göt

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı Bülteni

EKİM 2009

SAYI: 2

TARİHİN SEYRİNDE

EKİM 2009

YAŞASIN CUMHURİYET

EDİTÖRDEN

Güzel bir yaz geçirdik. Dinlendik, eğlendik ve biraz da... Bu cümleyi bitirmek size kalmış. Şimdi güzel ve başarılı bir dönem için hazırız. Biz kim miyiz?

Tarihin Seyrinde Ekibiyiz ☺

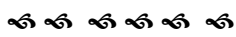
Umarız, siz de hazırsınızdır.

İlk adımımızı mayıs ayında atmıştık; biraz çekingen, biraz tedirgin. Ama gelen olumlu eleştiriler ve desteklerle anladık ki, doğru yoldayız. Desteğiniz için teşekkür ederiz. Ekim ayında buluşacağımıza dair söz vermiştik. Sözümüzü tuttuk ve ekim sayımızla karşınızdayız.

Bu ay, cumhuriyetin 86. yılını kutluyoruz. Bu nedenle ana konumuz olan cumhuriyetin ilanı ve daha pek çok konuyu sizlerle paylaşıyoruz. Ayrıca Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı'nın saygıdeğer öğretim üyelerinden Prof. Dr. Reşat GENÇ ile "Ahilik" üzerine güzel bir sohbet, bu ayki sayımızda yer alıyor.

Bir sonraki sayımız kasım ayında, sizin için çalışmaya devam ediyoruz ve bu arada büyüyoruz. Geçen bu kısa sürede ekibimize yeni katılan arkadaşlar oldu. Onlara "Hoş geldiniz" diyoruz ve yine hatırlatıyoruz. Biz büyümek istiyoruz ve bunun için sizi de aramıza bekliyoruz..

Cumhuriyet Bayramımız kutlu olsun. Hoşçakalın...

**& İNCE MERCEK &
Fatih DEMİRCİ**

İNANÇ

Destansı büyüklükteki şanlı bir ağacın, hüzünlü yıkılışının ardından dikilen umutlu bir fidan...

İşte bu fidan toprağa karışacak, kök salacak, büyümeye başlayacak ve günler geçtikçe dal verecek, kucak açacaktır...

Bu ayki yazımda, içinde bulunduğumuz ekim ayının milletimiz için önemli günlerinden biri olan 29 Ekim'e ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna vurgu yapmak istiyorum.

Tarih, Türk milletini yıllar içinde birçok sınavla sınamış ve zor günlerden geçirmiştir. İşte bu sınavlardan biri yakın yüzyılımızı ilgilendiren Osmanlı Devleti'nin yıkılışı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşudur. Bilindiği gibi çok uluslu devletlerden olan Osmanlı Devleti 19.yy içinde çeşitli buhranları yaşamıştır. Bu dönemde dünya da büyük olaylarla baş başa kalmıştır.

Ekonomik sistem, ticaret, hammadde ve milliyetçilik dönemin kilit konuları olmuştur. Sanayi devriminin ardından oluşan yeni düzende Osmanlı Devleti büyük darbe almış ve kurumlar ekonomik olarak buhrana sürüklenmiştir. Eskinin el tezgâhları yeninin makineleriyle girdiği yarışta pek de başarı gösterememiştir. Fransız ihtilalinin ortaya attığı milliyetçilik düşüncesi ise, Osmanlı Devleti içindeki farklı milletleri harekete geçirmiş ve görkemli imparatorluk yerini "hasta adama" bırakmıştır. Bu dönemde, Osmanlı'nın gücünü yitirmesi, Anadolu'da gözü olan devletleri de harekete geçirmiştir. Dünyadaki hammadde ihtiyacı, ekonomik ve siyasi olaylar devletlerin geniş alanlara sahip olma arzusunu hızlandırmış ve büyük bir dünya savaşı kaçınılmaz olmuştur. Bu savaşta, başarılarına rağmen yorgun düşen Osmanlı Devleti, yenik damgası yemekten kurtulamamıştır.

Osmanlı Devleti, I.Dünya Savaşı'nı kaybedince, galip devletler yıllardır hedefledikleri emellerini gerçekleştirmek için yarışa girmişlerdir. İmzalattıkları Mondros Ateşkesine dayandırarak işgallerini haklı göstermeye çalışmışlar ve milletin hatırasını yaşatan bu toprakları hoyratça istila etmişlerdir. Bu işgallere tepkisiz kalmamazdı ve kalınmamıştır da...

Osmanlı'nın buhranlı zamanlarında yetişen Mustafa Kemal, olayın önemini anlayarak Türk milletini harekete geçirmiş ve tarihin sayfalarındaki altın yaldızlı yerini almıştır.

Mustafa Kemal'in öncülüğünde yeni bir hareket başlamış ve bu hareket harap düşmüş bir milleti birleştirerek, mücadele ateşi ve bağımsız kalma fikrini yeniden canlandırmıştır. İşgalcilerin bu vatani elde edebilmek için mermiden, toptan, gemiden ve uçaktan daha başka şeylere ihtiyaçları vardı.

Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarının özverili çalışmaları, milletin inanç ve vatan sevgisi ile birleşince, aşılamaz denen engeller aşılmış ve bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin temelleri atılmıştır. Mustafa Kemal "Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir. Ben milletimin en büyük ve ecdadımın en değerli mirası olan bağımsızlık aşkı ile dolu bir adamım... Bence bir millette şeref, haysiyetin, namusun ve insanlığın vücut ve beka bulabilmesi mutlaka o milletin özgürlük ve bağımsızlığına sahip olmasıyla kaimdir. Ben şahsen bu saydığım vasıflara, çok ehemmiyet veririm. Ve bu vasıfların kendimde mevcut olduğunu iddia edebilmek için milletimin de aynı vasıfları taşımasını esas şart bilirim. Ben yaşayabilmek için mutlaka bağımsız bir milletin evladı kalmalıyım. Bu sebeple milli bağımsızlık bence bir hayat meselesidir. Millet ve memleketin menfaatleri icap ettirirse, insanlığı teşkil eden milletlerden her biriyle medeniyet icabı olan dostluk ve siyaset münasebetlerini büyük bir hassasiyetle takdir ederim. Ancak, benim milletimi esir etmek isteyen herhangi bir milletin, bu arzusundan vazgeçinceye kadar, amansız düşmanıyım." sözleriyle bağımsızlığın bir millet için ne kadar önemli olduğuna vurgu yapmıştır.

Bağımsızlık uğruna verilen mücadele başarı kazanmış ve Türkiye, bir cumhuriyet olarak 29 Ekim 1923 günü tarihteki şanlı yerini almıştır.

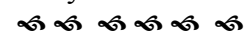
Bu nasıl olmuştu? Gücü kuvveti olmayan bir devlet, bir hasta adam, kendinden kat kat üstün donanım ve ordulara karşı nasıl başarabilmişti bu mücadeleyi...?

Evet, başarmıştı bu millet... Çünkü Mustafa Kemal bu millete silahın olmadığı yerde süngüyle savaşmayı öğretmişti. İnancı kaybetmemeyi öğretmişti...

Dikilen yeni fidan artık sulanmaya hazırdı.

O günlerde dikilen fidan, bugün kocaman bir çınar oldu ve biz, dün olduğu gibi bugün de cumhuriyetimizin ve bağımsızlığımızın yılmaz bekçileriyiz. 86. yılında, coşkuyla ve aynı inançla bu mutlu heyecanı yaşıyoruz. Ve diyoruz ki:

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet,
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!
Yeni sayıda görüşmek üzere.
Cumhuriyet Bayramımız kutlu olsun.

TARİHİN SEYRİNDE

SAYI: 2

EKİM 2009

NİZÂMÜLMÜLK KİMDİR?

nizamulmulk'un temsili resmi

Ah iktidar! Bitmek bilmeyen hırsınla dünyayı değiştirdin yüzyıllardır. Yaratılan ilk insan Adem, dünyayı anlamak ve kavramak için gönderilmemiş miydi yeryüzüne? Yani dünyanın iktidarı kendi ellerinde şekillenmişti. Ya Habille Kabil? Kabil'in bitmeyen hırsı ve kıskançlığı değil miydi kardeş katlini başlatan. Habil'i taşlarla öldürten, Kabil'in dünya iktidarını ele geçirme hırsı değil miydi? Peygamberler, danışmanlar, liderler, aydınlar ve halk, iktidarı kollamış ya da ona karşı olmuşlardır. Peygamberler, mevcut iktidarı değiştirmek için gönderilmişti yeryüzüne. Yani bozulana, bozulmuşsa ya da erdemsizliğe karşı erdemli duruşu simgelediler. Onlar da birer liderdiler. Her lider gibi, dünya siyaseti onlarla şekillenmiştir. İşte dünya tarihi, iktidarla iktidara karşı olanların çekişmesi üzerine kurulmuştu. Dünya tarihinde belki de en çekici sahneler Türk tarihinde gizlidir. Mustafa Kemal'in fırında pişirip derin düşüncelerle dünyaya ve milletine söylediği gibi:

‘Yine iktidar mücadelesi.’

Sahne de Selçuklu...

Türk tarihinin yeni bir coğrafyada yeniden harmanlanıp şekillendiği dönem. Kahramanımız Nizamülmülk.

Hayatı, babası ile beraber Gazne Devleti'nin Horasan valisi Ebü'l-Fâzıl Es-Suri'nin hizmetinde bulunmakla başladı. 1040 yılındaki Dandanakan Savaşı'ndan bir süre sonra Alp Arslan'ın Belh valisi Ali bin Şadan'ın maiyetine girerek, vilayet işlerinin yürütülmesiyle vazifelendirildi. Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'in vefatı ile Alp Arslan ve kardeşi Süleyman Bey arasındaki taht mücadelesi sırasında yerinde görüş ve tedbirleriyle dikkatleri çekti ve 1063 yılında Alp Arslan'ın yanında hizmete başladı. Alp Arslan Sultan olunca 1064 yılında Selçuklu Devletine vezir tayin edildi. Zamanın halifesi Kâim bi Emrillah tarafından Nizamülmülk unvanı ile taltif edildi. Bu unvanıyla tanındı. Nizamülmülk, vezir olduğu 1064'ten, şehit edildiği 1092 senesine kadar Büyük Selçuklu Devletine, tam bir dirayet ve adaletle hizmet etti. Sultan Alp Arslan'ın vefatıyla veliaht Melikşah'ın tahta geçmesini sağlayıp, nizam ve asayişin korunmasında muvaffak oldu. Sultan Melikşah'a muhâlefet eden veya başkaldıran Selçuklu prenslerinin itaat altına alınmasında büyük hizmeti geçti. Sultan Melikşah, devletin idâresinde ona çok büyük ve geniş yetkiler verdi. Nizamülmülk'ün akıllı, tedbirli ve adâletli idâresi sâyesinde de, Melikşâh'ın saltanatı, aynı zamanda Büyük Selçuklu Devletinin de en parlak ve en şanlı devri olmuştur.

Nizamülmülk, âlim, edip ve kadirşinas bir zat olduğu için meclisi; ilim ve sanat adamlarının

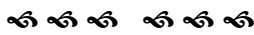
toplandığı bir yer hâline gelirdi. Abbasi halifesi de kendisine pek çok hürmet eder, meclisinde bulunurdu. Âlimlere, şairlere, sanatkârlara karşı çok ikram, ihsan ve iltifat ederdi. Birçok cami, mescit, vakıf eserleri yaptırdı.

Büyük Selçuklu Devletine; idari, adli, askerî, mali, sosyal ve kültürel sahada pek çok yenilikler ve değişiklikler getirdi. Sarayı, merkezî hükümet teşkilâtını, İslâm esaslarına dayalı mahkemeleri, toprak sistemini sağlam esaslar üzerine yeniden düzenledi. Gerçekleştirdiği yeni sistemler bazı değişikliklerle beraber bütün Türk-İslâm devletlerince devam ettirildi.

Nizamülmülk zamanında yayılmaya ve kuvvetlenmeye çalışan bozuk fırkalara karşı, Ehl-i sünnet bilgilerinin sistemli bir şekilde öğretilmesi sağlandı. Bunun için Bağdat, Belh, Nişabur, Herat, İsfahan, Basra ve Musul gibi çeşitli şehirlerde, kendi ünvanı ile anılan Nizâmiye Medreselerini kurdurdu. Onuncu yüzyılda Ehl-i Sünnete muhâlif cereyanların giderek yaygınlaşması sebebiyle İslâm dünyasında ortaya çıkan karışıklıkların giderilmesinde Nizamiye Medreselerinin çok büyük hizmeti geçti. Bu medreselerin en meşhurlarından birisi de, Bağdat'taki Nizamiye Medresesi olup, asrın büyük âlimlerinden birisi olan Ebû İshak-ı Şirazi burada ders vermekle vazifeli idi.

Devrin hükümdarına ve devlet adamlarına nasihat vermekle yetinen ve daha önceki devlet adamlarının başından geçen olaylara ve tecrübelere yer veren türdeki kitapların en güzel örneğini teşkil eden Nizamülmülk'ün “Siyasetnamesi” Selçuklu Sultanı Melikşah'ın tavsiyesi üzerine kaleme alınmıştır. Eserde yalnız nasihatlerle yetinmemiş devrin olaylarını nakletmiş, Selçuklu Devleti'nin işleyişi, aksaklıkları, alınması gereken tedbirler kurumlara işlerlik kazandırmak için yapılması gereken düzenlemeler üzerinde de durmuştur. Eserde yoğun bir dini bağlam içerisinde genelde devlet işleri, devlete ve hükmetmeye dair temel ilke ve düşüncelere yer verilir. Nizamülmülk, Selçuklu Devleti'nde vezirlik yapmıştı. Bu sebeple Selçuklu Devleti'nin siyaset ve devlet anlayışı, genel Türk ve Fars siyaset anlayışı ve dönemin yaygın siyasi görüşlerine ışık tutması açısından kahramanımız önemlidir.

Duygu ALTINOK

NİZÂMİYE MEDRESELERİ

Büyük Selçuklu İmparatorluğu Veziri Nizamülmülk'ün “Nizâmiye Medresesi” yükseköğretim tarihinde önemli bir kurumdur. İlk önce İmam Cuveynî için Nişabur Nizâmiyesini yaptıran Nizamülmülk sonra 1068'de Bağdat'ta Nizâmiye Medreselerinin en büyüğünü yaptırmıştır. Nizamülmülk'ün kurmuş olduğu bu kurumlar, kendisinden sonra gelen İslam-Türk devletleri için bir örnek olmuştur. Nizamülmülk'ün kurduğu medreselerde güçlü bir din eğitimi verilmiş, İslam hukuku anlayışına uygun eğitilmiş güvenilir ve yetenekli yöneticiler yetişmiş, belagat, felsefe ve mantık dersleri de okutulmuştur.

Nizamülmülk'ün izlediği hoşgörölü ve birleştirici siyaset, ülkeyi terk eden Kuşeyrî ve Cuveynî gibi ünlü bilim adamlarının yurtlarına

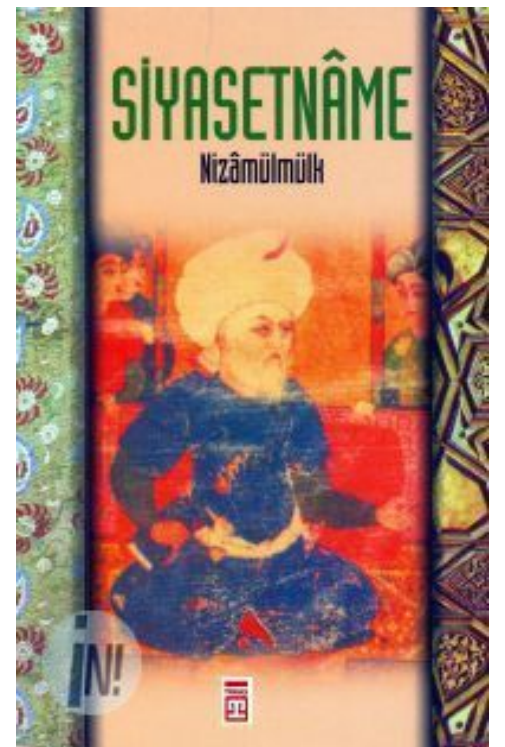
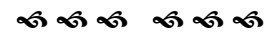
geri dönmelerini sağlamış, kurduğu Nizâmiye Medreseleri çeşitli düşüncelerin barınabildiği ilmi ve idari muhtariyete sahip üniversiteler karakterini taşımıştır.

Nizâmiye medreseleri, “eğitimde şans ve fırsat eşitliği”ni gerçekleştirmeye çalışmıştır. O zamanlar yükseköğretim maddî problemi olmayan, çeşitli yerlerde araştırma yapabilenlerin hakkı idi. Devlet, medrese öğrencilerinin büyük bir kısmının yatılı olması ve medrese vakfından burs alabilmelerini sağlamış böylece imkan ve fırsat eşitliğini sağlamak istemiştir.

Selçuklulardan önce kurulan medreseler, özel medrese niteliğindeydi. Oysa, Nizâmiye Medreseleri devletin teftiş ve himayesi altında faaliyet gösteren resmî ve muntazam öğretim kurumları idi. Bu okulların bir benzerleri Anadolu Selçukluları tarafından Konya, Kayseri, Sivas ve Erzurum'da açılmıştı. Anadolu Selçukluları, medreselerde talebelerine daha geniş imkanlar sağlamıştır.

Naciye DURU

TARİHİN SEYRİNDE

SAYI: 2

EKİM 2009

& NOT DEFTERİM & Yasemin TÜRKDOĞAN

“Ekmek Bulamıyorlarsa, Pasta Yesinler”

“Ekmek bulamıyorlarsa, pasta yesinler.” Zaman zaman duyarız bu söylemi ama sözün sahibini pek azımız bilir. O, söylenenlere göre lükse ve eğlenceye düşkün Fransa kraliçesidir. Fakat bu söz çoğumuz için atasözlerimiz, deyimlerimiz kadar aşına olduğumuz bir cümledir.

Marie Antoinette...

Fransız Devrimi(1789)sırasında kocası XVI. Louis'yle birlikte giyotinle idam edilen Fransa kraliçesi... Meşhur sözün sahibi kraliçe...

Anlatılanlar ne kadar doğrudur, bir kraliçe halkın durumundan bu derece bihaber midir ki, böyle talihsiz bir cümle sarf etmiştir; aslında tartışılır.

Kimilerine göre Paris'teki ekmek kıtlığının doruğa ulaştığı esnada söylenmiş olan "Ekmek bulamıyorlarsa, pasta yesinler." sözü, ya Marie Antoinette'i kötülemek için söylenmiş ya da sözü popüler yapmak amacıyla Marie Antoinette'e mal edilmiştir. Kimilerine göre, eşi XVI. Louis'in onunla hiç ilgilenmemesi, çocuklarının olmayışı neticesinde teselliye lükse ve eğlencede arayan, aç gözlü davranışlarıyla halkın içinde bulunduğu kötü koşullara aldırmayan kraliçe, insanların yoksulluktan yiyecek ekmek bulamadığını duyunca bu sözü kullanmıştır.

Antoinette'in Fransa kraliçesi olma serüveni de en az meşhur sözü kadar bahse değerdir. 1756'dan 1763 yılına kadar devam eden Yedi Yıl Savaşları'nda Fransa ile Avusturya müttefik oldular. İttifakın sürekliliğini sağlamak amacıyla, XV. Louis'in veliahdı Louis-Auguste ile Avusturya imparatoriçesi Marie Theresa'nın kızlarından birini evlendirmeye karar verdiler. Evlilik sırası gelen iki ablası, çiçek hastalığından ölünce henüz 14 yaşında olan Marie geleceğin XVI. Louis'i ile nişanlandı. Genç kızın, Fransız dili, gelenekleri ve saray adabına dair yeterli bilgisi olmadığını fark eden annesi geleceğin Fransa kraliçesini hemen hızlandırılmış bir eğitime aldı. Bu hızlandırılmış sürecin ardından Marie, 19 Nisan 1770'te Viyana'da evlendi. Rivayetlere göre düğünden iki gün sonra Viyana'yı ağlayarak terk etti. Annesi onu, "Elveda sevgili kızım. Fransız halkına öyle iyi davran ki, bize bir melek gönderdi desinler." diyerek uğurladı.

Kraliçenin gündelik hayatı çok sıkıcıydı. Her gün uşaklar yardımıyla yataktan çıkıyor, uşaklar tarafından giydiriliyor ve halka açık akşam yemeklerinde kocasına eşlik ediyordu. Bu durumdan annesine,"Rujumu tüm dünyanın gözü

önünde sürüyorum, ellerimi tüm dünyanın gözü önünde yıkıyorum." diyerek yakınmıştı.

1789'da Paris'te devrim patlak verdiğinde halk, ünlü Bastille Hapishanesi'ni ele geçirince tüm tutukluları kurtardı. Versailles Sarayı devrimciler tarafından işgal edildi. Kraliyet ailesi, Paris'e taşındı. Kral Fransa'nın doğu sınırından kaçmak için gizlice ailesiyle Paris'ten ayrılırken, sınıra ulaşmasına çok az kala kralı tanıyan bir köy postacısı dörtnala at sürerek sınır bekçilerine durumu haber verdi. Kral ve ailesi yakalanarak Paris'e götürüldü. Kutsal Roma-Germen İmparatoru II. Leopold'den istenen yardım da sonuçsuz kalınca kraliçe ailesiyle Temple Sarayı'na hapsedildi.

Marie Antoinette, Devrim Mahkemesi'nce iç savaşa yol açmak ve ülkesine ihanet etmek suçlarından hüküm giydi. 1793'te bir at arabasıyla, halkın alaylı sözleri arasında caddelerden geçirilerek giyotinle idam edildi. Antoinette, hiçbir zaman Fransız kabul edilmedi. Ona "Avusturyalı kadın" lakabı takıldı.

İşte çoğumuzun duyduğu ve hatta kullandığı "Ekmek bulamıyorlarsa, pasta yesinler." söyleminin taçlı kraliçesinin kısa yaşamı bu şekilde..!

Kraliçenin yaşamını araştırırken, duruma uygun olduğunu düşündüğüm Albert Schweitzer'e ait bir sözü eklemek istedim. "Büyük Olmak İyidir, Ama İnsan Olmak Daha İyidir."

Gelecek sayıda görüşmek dileği ile...

TOPKAPI SARAYI MÜZESİ

Topkapı Sarayı, devasa imparatorluğun, üç kıtayı üç buçuk asır yönettiği merkez... Osmanlı'nın en parlak, en sönük; en muhteşem, en acı; en neşeli, en hazin günlerinin şahidi... Burada her köşenin bir hikâyesi vardır, her hatıranın bir izi...

Fatih Sultan Mehmed tarafından 1460'da yaptırılan Topkapı Sarayı, 1850'lerin başında Sultan Abdülmecid'in Dolmabahçe Sarayı'nı yaptırmasına kadar yaklaşık 380 sene devletin idare merkezi ve Osmanlı sultanlarının resmi ikametgahı olmuştur.

Topkapı Sarayı, saray halkının Dolmabahçe, Yıldız ve diğer saraylarda yaşamaya başlaması ile birlikte boşaltılmıştır. Padişahlar tarafından terk edildikten sonra da içinde birçok görevlinin yaşadığı Topkapı Sarayı önemini hiç kaybetmemiştir.

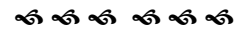
Saray, zaman zaman onarılmıştır. Ramazan ayında padişah ve ailesi tarafından ziyaret edilen Mukaddes Emanetler Dairesi'nin her yıl

bakımının yapılmasına da ayrı bir özen gösterilmiştir.

Topkapı Sarayı'nın ilk defa, adeta bir müzeymiş gibi ziyarete açılması Sultan Abdülmecid (1839-1861) dönemine rastlar. O dönemin İngiliz elçisine Topkapı Sarayı Hazinesi'ndeki eşyalar gösterilir. Bundan sonra Topkapı Sarayı Hazinesi'ndeki eski eserleri yabancılara göstermek, gelenek haline gelir ve Sultan Abdülaziz (1861-1876) zamanında, camekanlı vitrinler yaptırılır. Hazine'deki eski eserler bu vitrinler içinde yabancılara gösterilmeğe başlanır. Sultan II. Abdülhamid (1876-1909) tahttan indirildiği sırada Topkapı Sarayı Hazine-i Hümayûn'un Pazar ve Salı günleri olmak üzere halkın ziyaretine açılması düşünülmüşse de, bu gerçekleşmemiştir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün emriyle 3 Nisan 1924 tarihinde halkın ziyaretine açılmak üzere İstanbul Âsâr-ı Atika Müzeleri Müdürlüğü'ne bağlanan Topkapı Sarayı; önce Hazine Kethüdalığı, sonra Hazine Müdüriyeti adıyla hizmet vermeye başlamıştır. Daha sonraları ise, Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü adıyla hizmet vermeye devam etmiştir. Bazı onarımlar yapılarak, ziyaretçilerin gezebilmeleri için gereken idari önlemler de alındıktan sonra, Topkapı Sarayı, 9 Ekim 1924 tarihinde Müze olarak ziyarete açılmıştır. O tarihte ziyarete açılan bölümler Kubbealtı, Arz Odası, Mecidiye Köşkü, Hekimbaşı Odası, Mustafa Paşa Köşkü ve Bağdad Köşkü'dür. Salı günleri ziyarete kapalı olan Topkapı Sarayı Müzesi, diğer günler 9.00-17.00 saatleri arasında ziyarete açıktır. Topkapı Sarayı Müze Müdürü Prof. Dr. İlber Ortaylı'nın 'Osmanlı Sarayında Hayat' adlı eserinde saray hakkında daha geniş bilgilere ulaşabilirsiniz.

Habibe UZUN

& TARİHTE BU AY & Kübra ÇALIŞKAN-Halil GOSTAK

1EKİM 1520 Yavuz Sultan Selim'in defni.

1919 Damat Ferit Paşa kabinesinin istifası.

2EKİM 1187 Kudüs'ün Selahaddin Eyyubi tarafından kuşatılması.

1730 III. Ahmed'in Patrona Halil ve adamlarının isyanı üzerine tahttan feragatı.

1730 I. Mahmud'un tahta çıkışı.

1919 Ali Rıza Paşa kabinesinin göreve başlaması.

1923 İstanbul'daki işgal kuvvetlerinin son kalıntıları olan İtilaf Devletleri komutanlarının Dolmabahçe Rıhtımı'ndan, Türk Bayrağını, Türk Kumandanlarını ve Türk askerini selamlayarak yurdumuzu terk etmesi.

3EKİM 1445 Türk kuvvetlerinin Belgrat'ta saldırıya geçmeleri.

1931 T.C. Merkez Bankası'nın kurulması.

4EKİM 1444 Niğbolu Kalesi'nin Haçlı kuşatmasına karşı şanlı direnişi.

1919 İngiltere'nin Samsun'dan çekilmesi.

5EKİM 1908 Bulgaristan'ın tam bağımsızlığını ilan etmesi.

TARİHİN SEYRİNDE

SAYI: 2

EKİM 2009

6EKİM 1605 Estergon’un fethi.

1657 Ünlü Türk edibi ve alimi Katip Çelebi’nin vefatı.

1911 İtalya’nın Türk şehri olan Trablusgarb’ı işgali.

1922 Çanakkale’nin düşmandan kurtuluşu.

7EKİM 1571 Osmanlı donanmasının İnebahtı Limanı’nda Haçlı donanmasının saldırısına uğrayıp, imha edilmesi.

1919 Trakya – Paşaeli ve Anadolu – Rumeli Müdafai Hukuk cemiyetlerinin birleştiklerini ilan etmesi.

8EKİM 1912 Balkan Savaşı’nın başlaması.

9EKİM 1690 Türk Kuvvetlerinin Belgrat’ı geri alması.

10EKİM 1529 Kanuni Sultan Süleyman komutasındaki Türk ordularının Viyana kapısına dayanmaları.

11EKİM 1922 Mudanya Mütarekesi’nin imzalanması.

12EKİM 1492 Amerika’nın keşfi.

1579 Sokullu Mehmed Paşa’nın bir suikast sonucu öldürülmesi.

1921 Türkiye’nin Kafkas cumhuriyetleri ile Kars Antlaşmasını imzalaması.

1971 Ömer Nasuhi Bilmen’in vefatı.

13EKİM 1923 Ankara’nın başkent olması.

1956 Şair Cahit Sıtkı Tarancı’nın vefatı.

14EKİM 1092 Dünyada ilk sistemli üniversite kurucusu Nizamülmülk’ün şehadeti.

15EKİM 1912 Türkiye ile İtalya arasında Uşi Antlaşmasının imzalanması.

1927 Atatürk’ün Tarihi Nutku’nu okumaya başlaması.

16EKİM 1628 Aziz Mahmud Hüdayi Hz. ‘nin vefatı.

17EKİM 1448 Haçlıların II Kosova hüsranı.

1924 Topkapı Sarayı’nın müze olarak açılması.

18EKİM 1994 Yazar Kemalettin Tuğcu’nun vefatı.

19EKİM 1951 Süveyş Kanalı’nın İngiltere tarafından ele geçirilmesi.

20EKİM 1776 II. Varna zaferi.

1827 Türk donanmasının Navarin’de baskına uğrayarak imha edilmesi.

1921 Ankara Hükümeti ile Fransa arsında Ankara Antlaşması’nın imzalanması.

21EKİM 1860 İlk özel gazete Tercüman-ı Ahval’in çıkması.

1879 Thomas Edison’un karbon filamanlı elektrik ampulünü icat etmesi.

22EKİM 1922 Amasya Protokolü’nün imzalanması.

23EKİM 1840 PTT’nin kurulması.

24EKİM 1961 Malta bağımsızlığını ilan etti.

25EKİM 1904 Sultan Uluğ Bey’in vefatı.

26EKİM 1596 Haçova meydan muharebesi.

27EKİM 1918 Halep’in düşmesi.

1932 Balkan Antlaşması’nın kabulü.

28EKİM 1927 Türkiye Cumhuriyeti’nde ilk nüfus sayımı.

29EKİM 1888 Süveyş Kanalı antlaşmasının İstanbul’da imzalanması.

1923 Türkiy Cumhuriyeti Devleti’nin kuruluşu.

30EKİM 1918 Mondros Mütarekesi’nin imzalanması.

31EKİM 1846 Harp Akademisi’nin açılışı.

1517 Martin Luther Wittenberg’in kilisenin duvarına “95” maddesini asması ve Almanya’da reformun başlaması.

1919 Sütçü İmam’ın ilk kurşunu.

& AYIN KONUĞU & Cansu ÇİFTÇİ

Bu ayki konuğumuz değerli öğretim üyesi Prof. Dr. Reşat GENÇ. Hocamızla “Ahilik” üzerine konuştuk. Röportajı zevkle okuyacağınızı umuyor, sorularımıza hocamızın verdiği cevaplarla sizi baş başa bırakıyoruz.

1- Ahiliğin ilk olduğu yer neresidir, başlama tarihi nedir ve hangi sebeplerden dolayı oluşmaya başlamıştır?

Ahi sözü Arapça ‘kardeş’ anlamına gelen bir sözdür. Ahilik genelde kardeşlik olarak ifade edilir. Ancak bazı tarihçiler burada karşımıza çıkan ve ahilik denen örgütü Türklere özgü bir örgüt, kuruluş, teşkilat olmak bakımından Türkçe “cömert” anlamına gelen ‘akı’ sözüyle de bağlı gösterip, bu ahilik akıllık olmalı ve akıllıktan İslami dönemde ahilik biçimine dönüşmüş olabilir gibi bir görüş de ortaya koymuşlardır. Bu boyutta değerlendirdiğimizde, ahiliği İslam öncesi Türk sosyal hayatında aramamız gerekir. Veya bu bir varsayım ise ve İslami dönemde Müslüman Türklerin ortaya koyduğu geniş anlamda bir sosyal yardımlaşma ve dayanışma kuruluşu; dar ve özel anlamda ise bir esnaf kuruluşu diye açıklayacak olursak o zaman bunu İslami dönemde aramak gerekir. Bu teşkilatın kuruluş tarihi kesin olarak belli değildir. Türkiye tarihinde Türk esnaflık teşkilatı olarak karşımıza çıkışı Türkiye Selçukluları dönemindedir. Türkiye Selçukluları’ndan öncesine dair çok fazla bilgimiz yoktur. Ancak Selçuklu dönemi öncesi ile ilgili olarak şu kadarını söyleyebilirim. Bugün Türkçede ‘bala’ diye bir söz vardır. Bugün Türkiye Türkleri bu sözcüğü çok fazla kullanmıyorlar. Ama başta Azerbaycan olmak üzere Asya Türklüğü ‘evlat’ anlamında özellikle ‘erkek çocuk’ anlamında ‘bala’ sözünü çok yaygın kullanırlar. Bala sözünün kökü Türkçede zanaatkâr çırağı demektir. Zanaatkâr demek ise, örneğin ayakkabıcı, terzi, marangoz, kalaycı, demirci, kilimci dediğimiz ustalardır. Bu ustaların yanında yetişmekte olan o sanatı öğrenmek için onunla birlikte çalışmakta olana ise çırak denilirdi. Ama çırak sözü nasıl ‘oğul, erkek evlat’ anlamı kazanmıştır? diye soracak olursak, bunu felsefi yönden düşünerek çok rahatlıkla söyleyebiliriz ki ustalar ile çırakları arasındaki ilişki adeta baba-oğul ilişkisi boyutunda olduğu için genel olarak, gide gide usta çırak ilişkisi Türk toplumunda baba-oğul

ilişkisi gibi görülmüştür. Giderek çırak anlamındaki bala sözü erkek evlat anlamında kullanılmaya başlanmıştır.

İslam öncesi Türk toplumunda ve nihayet ilk İslami Türk toplulukları olarak görebileceğimiz Karahanlılar, Gazneliler ve Selçuklular döneminde ustalar Türk toplumunda mallarını istenilen kalitede ve standartta imal ediyorlar mı, fiyatlarını uygun olarak koyuyorlar mı, çırakları ve kalfaları usulüne göre iyi yetiştiriyorlar mı? gibi hususlarda kontrol edilir ve denetlenirlerdi. Bu denetim ise ‘muhtesip’ denilen görevliler tarafından yapıldı. Ahiliğin örgüt olarak karşımıza çıktığı zaman muhtesip yerine otokontrolün geldiğini görüyoruz. Örgüt artık kendi elemanlarını kendisi kontrol ediyordu. O nedenle tekrar söylüyorum başta söylediğim sözü. Bu ahi teşkilatının Türk toplumunda ne zamandır beri var olduğu konusu çok kesin olarak bilinmiyor.

Ahilik örgütünün kuruluş nedeni ise, toplumun temel ihtiyacını karşılayacak olan insan yetiştirmek, üreten insanın ürettikleriyle toplumun ihtiyacını karşılamak, ekonomik olarak da ürünü dışarıdan para vermek yerine kendi bünyesinde üretilip ve tüketip parayı içeride tutarak, bırakarak ekonomik yönden güçlenmek başkalarına ekonomik imkân vermemek dahası da üretim fazlasını başkalarına satarak ihracat yapıp para kazanmaktır. Ahilik örgütünün olduğu yer ise İslam öncesi Türk geleneğinde var olduğunu bildiğimiz ilişkiler bir örgütlenme biçiminde idiye de –ki yeterli kaynak olmadığı için bu şekildedir diyemiyoruz- bunun ilk oluşum yeri Uygur- Karahanlı sahası olmalıdır. En azından Karahanlı coğrafyasıdır diyebiliriz. Değil ise bu örgütün ilk kez karşımıza çıktığı yer Türkiye’dir, Türkiye coğrafyasıdır diye alternatifli cevap verebiliriz.

2-Türklerdeki fütüvvet anlayışıyla ahilik kurumu arasında bir bağlantı var mıdır?

Evet vardır. Bir manada fütüvvet anlayışındaki birtakım uygulamaları ahilik doğurmuştur. Fütüvvet ve ahilik kurumu arasındaki farklılık ve ortaklıkların ne olduğu ise şöyle açıklanabilir: ‘Feta’, genç anlamına gelen bir sözdür. Fütüvvet ise gençlik demektir. Ve bu gençler genelde ahilerin kalfa ve çıraklarından oluşan bir grup idi başlangıçta. Onlar ustalarından aldıkları esnaflık terbiyesini, geleneğini dini ve milli manada kültürel değerlerini yaşamak ve yaşatmak bakımından bir faaliyet içerisinde olurlardı. Ustalarından zanaatlarını öğrenmek temel uğraş alanlarıdır. Fakat bir de toplumda sıkıntılar zamanında dirliği, düzeni ve huzuru sağlamak bir manada toplumun kandaki alyuvarları gibi toplumsal bünyeyi sağlamak, korumak gibi işlevler de üstlenirlerdi. Dayanakları ise ahi teşkilatlarıdır. Bu işleri yapanlar ahi teşkilatının bu gençleriydi ve adamlarıydı. Zamanla tabiatıyla uygulamalarda gelişen ve değişen zaman içerisinde birtakım farklılıklar da gündeme gelmiştir. Ama esası ve temeli feta dediğimiz genç, fütüvvet dediğimiz gençlik gençlere, daha çok ahi teşkilatının kalfa ve çıraklarından oluşan gençlere dayanırdı. Her şehrin başka gençleri de birtakım görevlerin yerine getirilmesi için zamanla bunlara

TARİHİN SEYRİNDE

SAYI: 2

EKİM 2009

katılmıştır. Bu gençlik bu fonksiyonları yerine getirmek için kendi içlerinde de bir örgütlenmeye gitmiştir. Bu gençlerin yiğitbaşısı, yardımcısı olmuştur. Ancak kökü, çıkış kaynağı ve yeri ile beslenme kaynağı ahiliktir. Aradaki ilişki bilebildiğim kadarıyla bu şekildeydi.

3-Sosyal ve iktisadi yönleriyle ahilik kurumunun nitelikleri nelerdir?

Ahilik kurumu sosyal yönden niteliği bakımından toplumsal dayanışmayı ve yardımlaşmayı sağlayan bir örgüttür. Diyelim ki bir esnaf kötü bir mal üretmiştir, bu olay sadece esnaf örgütü için değil toplum için de zararlı bir olaydır. Toplum sosyal, ekonomik, ahlak ve genel kültür yönünden etkiler. Örneğin bir esnaf üretim açısından ya da ailevi yönden sıkıntıya düştüğü vakit diğer esnaf arkadaşları aralarında para toplayıp sıkıntıya düşen esnafı kurtarmak, temel ihtiyaçlarını karşılamak için belirli zaman aralıklarıyla para yardımı yaparak yardımlaşmayı sağlıyorlardı. Bu yardımlaşma temel yiyecek içecek ihtiyacını karşılama, malından zekat verme ya da Ramazan ayında fitre vermek şeklinde yapılıyordu. Sonuç olarak aralarında yardımlaşarak sıkıntıya düşen bu esnafa yeni baştan bir işletme sermayesi oluşturmuş, bu esnafı yeniden üretken bir esnaf olarak kazanmış oluyorlardı. Esnaf, artık yardımlarla değil kendi kazanımlarıyla geçimini sağlamış, bir iş üretme merkezi yeniden diriltilmiş oluyordu. Ekonomik, sosyal ve kültürel fonksiyonlarını yerine getiren bir esnaf haline getirmiş oluyorlardı. Ahilik teşkilatı bir başka niteliksel açıdan ise toplumda düzeni, huzuru, dirliği ve özellikle savunma sağlamak temel görevleri arasındaydı. Anadolu'nun Moğol işgaline maruz kaldığı vakitte özellikle Ankara'da bulunan ahiler, pek çok şehirde dirliği, düzeni ve huzuru sağlamada ahiliğe dayalı olan fütüvvet teşkilatı ve onların örgütlediği halk önemli rol oynamıştır. Türkiye Selçukluları Devleti yıkılmış ve yerine de güçlü bir siyasi otorite olmadığı için birtakım beylikler ortaya çıkmıştır. Böyle sıkıntılı dönemlerde siyasi otoritenin yerine de ahilik ve fütüvvet teşkilatı olmak suretiyle, halkı adeta tutunacak dal aramak gibi bir arayıştan kurtarmış ve halk için tutunacak dal olmuştur bu örgütler. O nedenle hem ekonomik hem sosyal hem de kültürel anlamda toplumun dipdiri ayakta kalmasını sağlamak manasında çok önemli roller oynamışlar ve bu fonksiyonları yerine getirmişlerdir.

Bu ayki röportajımızın sonuna gelmiş bulunuyoruz. Gelecek ay farklı konu ve konukla görüşmek dileğiyle...

~ ~ ~ ~ ~

NUTUK

Atatürk 15 Ekim 1927 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin büyük salonunda Cumhuriyet Halk Partisi'nin Kurultay üyelerine sesleniyordu. O tarihte henüz "ATATÜRK" adını almamış olan Gazi Mustafa Kemal tam 5 gün süren tarihi konuşmasında 1919-1927 yılları arasındaki gelişmeleri kendi sesinden aktarmıştır.

Nutuk tarihe yön veren bir liderin olaylara bakış açısını birinci elden anlatır.

Mustafa Kemal'in yaşadıklarını bir başka deyişle yaşam öyküsünü hemen her sayfada görmek mümkündür. Eserin bir diğer önemli yanı da parti üyelerine ve topluma "genç Cumhuriyet'in ideoloji"sinin ve geçmişin nasıl değerlendirilmesi gerektiğinin en yetkili ağızdan aktarımıdır. Ayrıca "Nutuk" sadece ülkenin, bölgenin, uluslararası ilişkilerin tarihi için değil tarihe yön veren liderlerin davranışlarına ve zihin yapısına örnek oluşturma adına da özel bir ilgiyi hak eder.

Atatürk'ün 1927'de iki cilt halinde Osmanlıca yayımladığı Nutuk, 1919-1927 yılları arasında geçen Kurtuluş Savaşı, Cumhuriyetin İlanı, inkılâp olaylarını anlatır. İlk basımı Türk Tayyare Cemiyeti yaptı, 1934'te 3 cilt halinde, 1938'de tek cilt, 1950'de 3 cilt olarak basıldı. Türk Dil Kurumu, eseri "SÖYLEV" adıyla 1963-64'de yayımladı, dilini sadeleştirdi. 1973-75'de Kültür Bakanlığı sadeleştirilmiş 2 cilt çıkardı. Eserin birçok özeti çıktı, İngilizce, Fransızca, Almanca ve Rusçaya çevrildi.

Eserin sonunda Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi yer almaktadır. Kitapta Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş süreci, Mondros, Kongreler, Misâk-ı Milli, TBMM, İsyânlar, muhalifler, Sakarya Zaferi, saltanat, Lozan, Cumhuriyet, hilafet, CHF, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın hazırladığı komplo ve İzmir suikastı anlatılmaktadır.

Habibe AVCI

~ ~ ~ ~ ~

DÖNEMİN EVRİMİ: DEVİRİM ARABALARI

Yıl 1961:

Otomotiv Endüstri Kongresi sonrası verilen davette iş adamları, gazeteciler, bürokratlar ve devlet başkanı Cemal Gürsel ülkenin kalkınmasını tartışmaktadırlar. Gürsel, sinirlenip bu ülkenin otomobil bile imal edebileceğini söyler. Bir anda söylediği söz iddianın da ötesine geçerek, "yaklaşmakta olan Cumhuriyet Bayramına ilk yerli otomobil yetişecekti" emrine dönüşüverir. İşte devrim arabaları filmi böyle başlamaktadır.

Bu emrin yankıları basında : "Devletin sokağa atılacak parası yok. Makine, işçi, hammadde, yan sanayi yetersiz. Türklerin otomobil yapması pembe bir rüya şeklinde yankı bulur."

Türkler otomobil üretmez sözüne karşılık, bu zorlu görevi kabul edecek bir kişi aranır ve Gündüz Serter isminde karar kılınır. Gündüz Bey güvendiği mühendislerle bir ekip kurar ve 130 günde bir otomobil imal etmek üzere

Eskişehir'de kendilerine tahsis edilen eski bir atölyede işe koyulurlar. Lakin daha önce hiç birisi otomobil imal etmemiş demiryolu mühendisleridir ve sadece içlerinden birinin otomobili vardır. Projenin devlet eliyle desteklenmesine rağmen, gerekli araç ve gereçlerin olmaması ve basının baskısı nedeniyle işleri gerçekten zordur. Artık mühendisler için bu durum bir gurur meselesi olmuştur. Başaramazlar sözüne karşılık sihirli sözcükleri: "YA BAŞARIRSAK" olmuştur.

Mühendisler aile hayatlarından feragat ederek, her gün en az 12 saat, geceli gündüzlü otomobili nasıl yetiştirecekleri kaygısı içinde durmadan çalışmışlardır. İşte bu mühendisler dönemin evrimi, devrim arabalarının yaratıcısı olmuşlardır. Onlar günümüzde, bireyselliğin ön plana çıktığı şu günlerde, grup olmanın, dostluğun, milli his ve ruhun temsilcileri olmuşlardır.

Altaylarda 'mahir demirciler' olarak tanınan Türkler, şimdi de yine demiri kullanarak bir ilk gerçekleştirmek üzereydiler. Uykusuz geçen günlerin ardından siyah ve bej renkli devrim arabaları tamamlanır ve 28 Ekim gecesi otomobiller, Ankara'da Paşa'nın huzuruna çıkmak üzere trene yüklenir. Devrim arabaları böylece yolculuğa hazırıldılar. Trende yolculuk yapılacağı için benzin depoları boşaltılır, sadece az miktarda benzin bırakılır. Meclis bahçesine getirilen Devrim Arabaları halk tarafından büyük coşkusıyla karşılanır. Lakin bir sorun vardır; Cemal Gürsel'in bineceği siyah devrim arabasının göstergesinden benzin olmadığı anlaşılır. Mühendislerin yoğun çabasına rağmen az miktarda benzin otomobile konabilmiştir. Artık çok geçtir. Cemal Gürsel gelmiş, konuşmasını yapmış ve otomobile binmiştir. Otomobil çalışır, 100 metre gider ve durur. Cemal Gürsel ne olduğunu sorunca: "Benzin bitti Paşam." cevabını alır. Bunun üzerine Cemal Gürsel otomobilden iner, basın muhabirlerinin "Otomobil neden durdu?" sorusuna "Garp kafasıyla otomobil yaptık, ama şark kafasıyla benzin koymayı unuttuk." Cevabını verir. Tüm bunlara rağmen Cemal Gürsel bej renkli otomobile biner ve yola çıkar. Tekrar benzin konulduktan sonra siyah renkli devrim arabası da çalışır. Fakat ertesi gün basında çıkan haberlerde, devrim arabasının 100 metre gidip durduğu yazar. Yazılanlar ne 130 günde otomobilin imal edilmesi, ne de mühendislerin yoğun çabaları hakkındadır. Basına göre, "Devrim" durmuştur.

Bu, sadece **kocaman bir sayfada küçücük karalanmış bir noktaya bakmaktır.**

Mühendisler " YA BAŞARIRSAK" deyip yola çıkmışlar ve başarmışlardır da. Onlar

TARİHİN SEYRİNDE

SAYI: 2

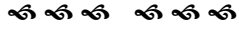
EKİM 2009

gayretlerinin bedeli olan fazla mesai paralarını dahi almayıp; inancın, azmin, birbirine güvenmenin ve tüm olumsuzluklara rağmen inanmışlığın savaşını vermişlerdir. Onlar kendi hayatlarında bir miladı gerçekleştirdikleri gibi, Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde de yeni bir miladı başlatmışlardır.

Tarih yaşanmış geçmişten ibaret değildir. İşte geçmişte atılan bir adımın yankıları bizlere bir film ile ulaştı. “Devrim Arabaları” izlenmeli ve üzerinde uzunca düşünülmelidir. Onlar o dönemde yerli bir otomobil üreterek ülkelerine yararlı bir iş yapmaya çalıştılar. Bizler yeniden yerli otomobil üretmeye kalkışmasak da, bilgi çağında yaşayanlar olarak neler yapabiliriz uzunca düşünmeliyiz.

Meraklılarına bir not; Cemal Gürsel’in talimatıyla 1961 yılında o zamanki adıyla Eskişehir Demiryolu Fabrikasında imal edilen ve şu an TÜLOMSAŞ bahçesinde sergilenen ilk Türk otomobili Devrim’i ziyaret edebilirler (hala çalışır durumda).

Sevil ARAZ

&TARİHTEN HİKÂYELELER & Eda ALAGÖZ

“Pabucu Dama Atılmak”

Osmanlı döneminde esnaf ve sanatkarların bağlı bulunduğu ahi teşkilatı, ticaretin yanında sosyal hayatı da düzene sokuyordu. Kusurlu malın, malzemenin çalmanın ve kalitesiz işin önüne geçmek için de ilginç bir önlem alınmıştı. Bir ayakkabı aldınız veya tamir ettirdiniz diyelim. Ama kusurlu çıktı. Böyle durumlarda heyet şikayeti ve sanatkarı dinliyor; eğer şikayet eden gerçekten haklıysa, o ayakkabıların bedeli şikayetçiye ödeniyordu. Ayakkabılar da ibret-i alem olsun diye ayakkabıyı imal edenin çatısına atılıyordu. Gelen geçen de buna bakıp kimin iyi, kimin kötü ayakkabı tamir ettiğini biliyordu. Böylece pabuçları dama atılan ayakkabıcı maddi kazançtan da oluyor ve gerçekten pabucu dama atılmış oluyordu.

“Ayıkla Pirincin Taşını”

Bir zorluğu çözümlerken, bir engeli ortadan kaldırmaya çalışırken bazen hiç beklenmedik sürpriz olaylar çıkar ve daha büyük engeller karşınıza dikilir. Böyle durumlarda “ayıkla pirincin taşını” deyiimi kullanılır. Deyimin öyküsü, Osmanlı tarihine dayanır. Yavuz Sultan Selim’in Yemen’i Osmanlı topraklarına katmasından bir süre sonra Yemen’de isyan çıkmış, uzun uğraşmalar sonunda Yemen Fatihi Sinan Paşa duruma hâkim olmuş; Yemen bundan sonra 400 yıl Osmanlı egemenliğinde kalmıştır.

Söylentiye göre Sinan Paşa’nın askerleri bir gün çölde konaklamış. Yemek pişirmek üzere hasır torbalar içindeki mısır pirinçlerini, yere serdikleri büyük bir çadırın üstüne dökmüş ve taşlarını ayıklamaya başlamışlar. Bu sırada bir fırtına çıkmış ve rüzgârın savurduğu bir kum bulutu pirinçlerin üstüne inerek, ufak bir tümsek halinde yığılmış. Kumların altında kalan pirinçlere bakakalan yeniçeriler arasında şakacı bir asker, arkadaşlarına:

-Biz Allah’ın nimetini taşlı diye beğenmiyorduk, bizim gibi günahkâr kullara üç beş taş az bile gelir. Asıl şimdi ayıklayın bakalım **pirincin taşını**. Ulu Tanrımız, Kâbe’ye hücum eden fil sahiplerinin başına eabil kuşlarından taş yağdırmıştı. Bizim başımıza da daha büyük taş yağdırmadan hemen tövbe edelim, diyerek arkadaşlarını güldürmüştü.

& ŞİİRLERİN DİLİ & Habibe AVCI- Naciye DURU- Samet ÖZDEN

Gazi Üniversitesi

Gazi Eğitim Fakültesi

Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı
Bülteni:

TARİHİN SEYRİNDE

Yayın Sorumlusu Öğretim Elemanı:

Tuba ŞENGÜL

Yayın Kurulu:

Eda ALAGÖZ, Duygu ALTINOK,

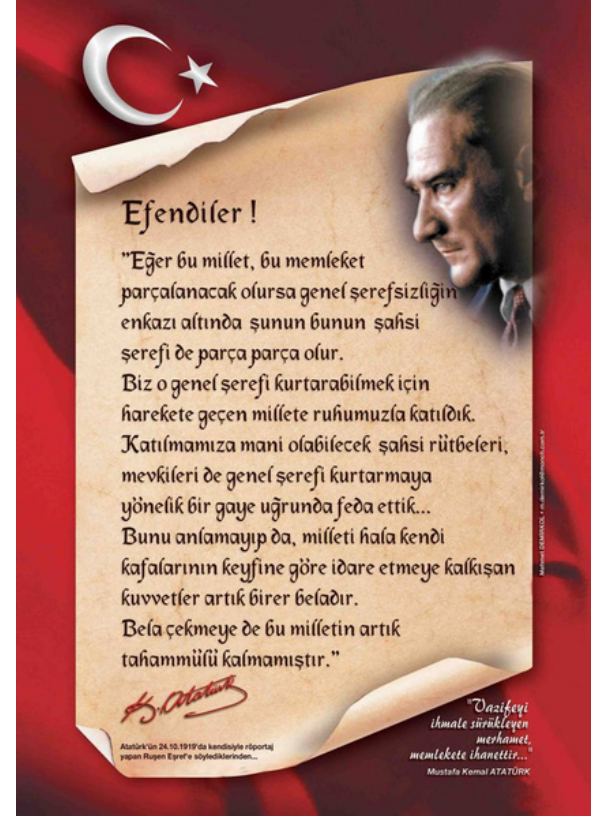
Sevil ARAZ, Habibe AVCI,

Kübra ÇALIŞKAN, Cansu ÇİFTÇİ,

Fatih DEMİRCİ, Naciye DURU,

Halil GOSTAK, Samet ÖZDEN,

Yasemin TÜRKDOĞAN, Habibe UZUN.

Yaşasın Cumhuriyet

Coşkunuz, sevinçliyiz.

Ayrı, gayrı değiliz,
Bütün Türkler hep biriz,
Yaşasın cumhuriyet.

Dünyaya şeref saldık,

Nice ülkeler aldık,
Alını lekesiz kaldık,
Yaşasın cumhuriyet.

Atatürk kalbimizde,
Yürürüz her gün biz de
Onun çizdiği izde,
Yaşasın cumhuriyet.

Türk, askerdir doğuştan;
Hoşlanırsız boğuştan,
Bize anadır vatan,
Yaşasın cumhuriyet...

Yaşasın vatan ana,
Bağlıyız candan ona,
Ne mutlu Türk olana,
Yaşasın cumhuriyet.

(Rakım ÇALAPALA)

TARİHİN
GÖTÜRDÜĞÜ
YERE GİY

TARİHİN
GÖTÜRDÜĞÜ
YERE GİY

